

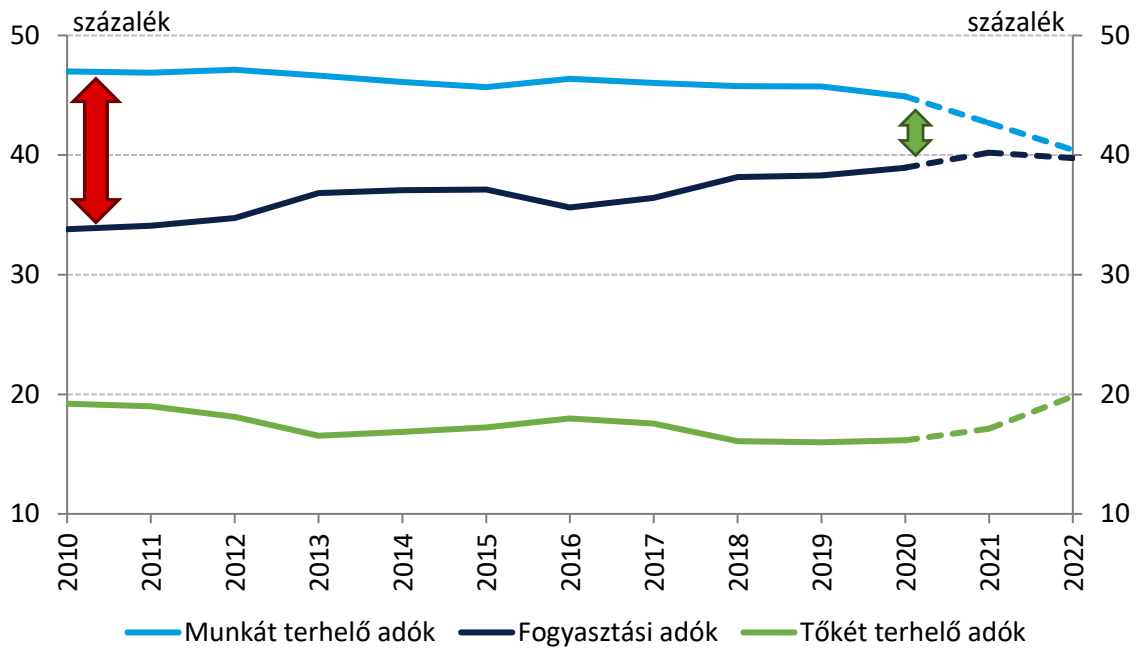
Csomós Balázs – Kicsák Gergely

Máig hatnak a 2010 utáni adóreformok pozitív hatásai

A 2010 után végrehajtott magyar adóreform elsődleges céljai között szerepelt a gyors elmozdulás a munkát és tőkét terhelő adók túlzott hangsúlya felől a fogyasztási és forgalmi adók irányába. A fogyasztásiadó-bevételek súlya ennek megfelelően 2010 és 2022 között 6 százalékponttal nőtt, és az idei évben már közel megegyezhet a munkát terhelő adók részarányával. A fogyasztási adók GDP-arányos értéke 2022-ben várhatóan 1,7 százalékponttal magasabb, mint 2010-ben, ami 1100 milliárd forint költségvetési többletbevételt jelent. A fogyasztási adók súlyának növekedése miatt a jelentős nominális fogyasztásbővülés kedvezően hat a költségvetés bevételeire. A fogyasztási- és forgalmiadó-bevételek részesedése úgy tudott jelentősen emelkedni, hogy eközben az adócentralizáció az elmúlt évtizedben mérséklődött, főként a munkát terhelő adók markáns csökkenése következtében.

A 2010-ben megkezdődött adóreform érdemben hozzájárult a forgalmi adók súlyának tartós növekedéséhez, ami mintegy 6 százalékpontos emelkedést jelent 2010 és 2022 között, és az idei évben becslésünk szerint már lényegében megegyezhet a munkát terhelő adók részarányával (1. ábra). Ezzel szemben a munkát terhelő adók súlya jelentősen mérséklődött, ami elsősorban az egykulcsos személyi jövedelemadó bevezetéséhez, a szuperbruttósítás eltörléséhez, valamint később a munkáltatói adó- és járulékkerhek több évet felölelő csökkentéséhez köthető. A tőkét terhelő adók részesedése átmeneti csökkenés után változatlanul 20 százalék közelébe emelkedik vissza, amire az idei évben az extraprofitra kivetett adók bevezetése ad magyarázatot. A hazai fogyasztási- és forgalmiadó-bevételek összegének növekedéséhez az elmúlt évtizedben hozzájárultak különböző adóemelések (általános áfa-kulcs, jövedéki termékek, ágazatspecifikus különadók), valamint az adóbeszedés hatékonyságának jelentős javulása, a rejtett gazdaság visszaszorulása (online pénztárgepek, EKÁER, online számlázás).

1. ábra: Az adószervezet változása az összes adóbevétel arányában Magyarországon

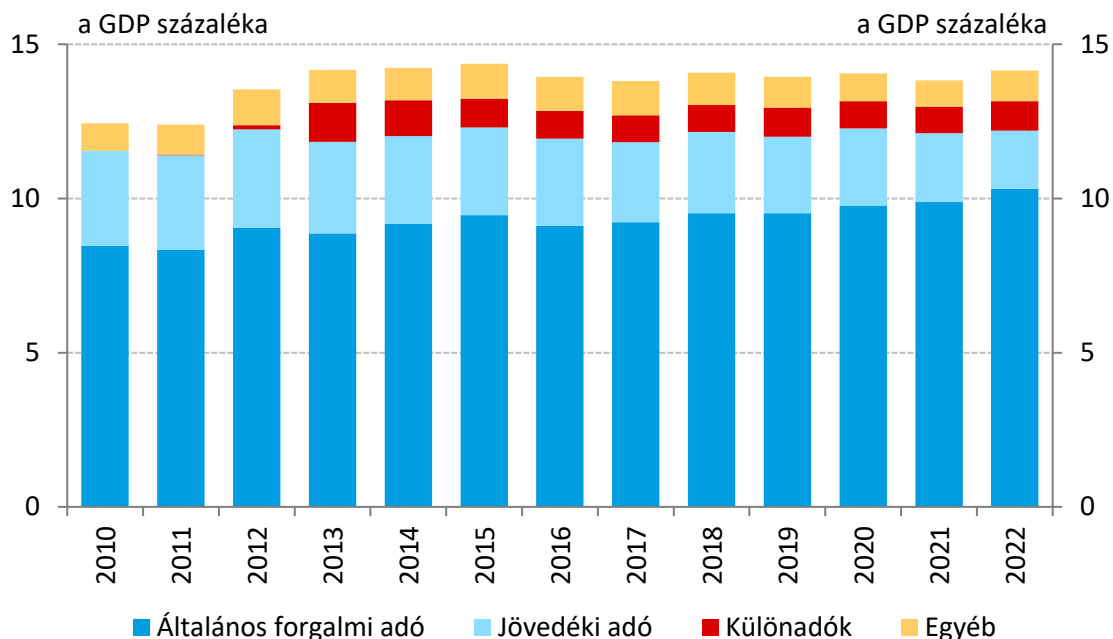


Megjegyzés: 2021-2022-re saját becslés.

Forrás: Európai Bizottság, MNB

A forgalmi adókból származó éves GDP-arányos bevétel 1,7 százalékponttal nő 2010 és 2022 között, ami mintegy 1100 milliárd forint költségvetési többletbevételt jelent 2022-ben. A 2010 és 2013 közötti adóreform eredményeként a forgalmi adókból származó GDP arányos bevételek a 2010-es 12,4 százalékról 2013-ra 14,2 százalékra növekedtek, majd ezen a szinten stabilizálódtak (2. ábra). 2010-hez képest csökkenti a bevételeket, hogy a jövedéki adókból származó bevételek 1,2 százalékponttal mérséklődtek. Ennek oka, hogy a nominális GDP jobban emelkedik, mint az üzemanyagfogyasztás volumene (literben), amelyhez a jövedéki adó van kötve, valamint csökkent a dohányosok száma, illetve 2022-ben csökkent az üzemanyagokra kivetett jövedéki adó is.

2. ábra: A forgalmi adókból származó bevétel Magyarországon 2010 és 2022 között

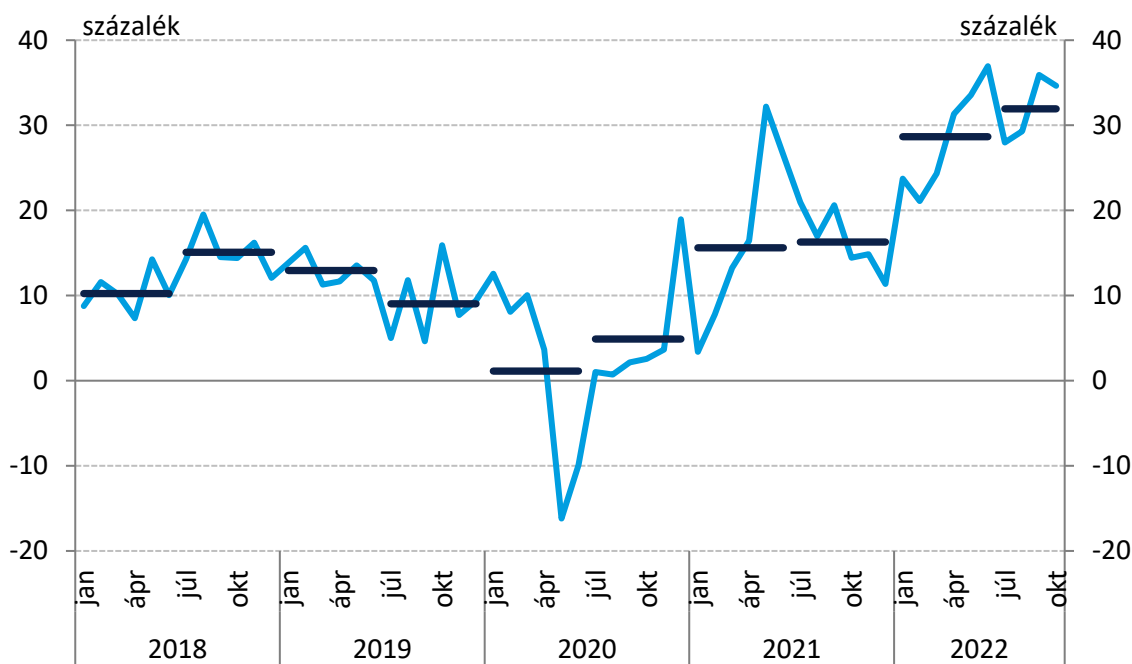


Megjegyzés: 2022-re saját becslés.

Forrás: KSH, MNB

Előrejelzésünk szerint 2022-ben az általános forgalmi adókból származó GDP arányos bevétel 1,8 százalékponttal lehet magasabb 2010-hez képest, míg a bevezetett különadók 1 százalékponttal növelik a bevételeket. 2022 első 10 hónapjában mintegy 30 százalékkal voltak magasabbak a bruttó áfabevételek, mint egy évvel korábban (3. ábra). A fogyasztási és forgalmi adók súlyának elmúlt évtizedben tapasztalt emelkedése a nominális fogyasztás jelenlegi gyors bővülése mellett magas adóbevételre eredményez. A bruttó áfabefizetés már a koronavírus megelőző években is dinamikus, évente átlagosan 10-15 százalék közötti mértékben emelkedett, de ez a trend a járvány idején ideiglenesen megtört. 2021-ben azonban a gazdaság újraindulásával a befizetések éves dinamikája már 16 százalékra emelkedett, idén pedig 30 százalék körül alakul.

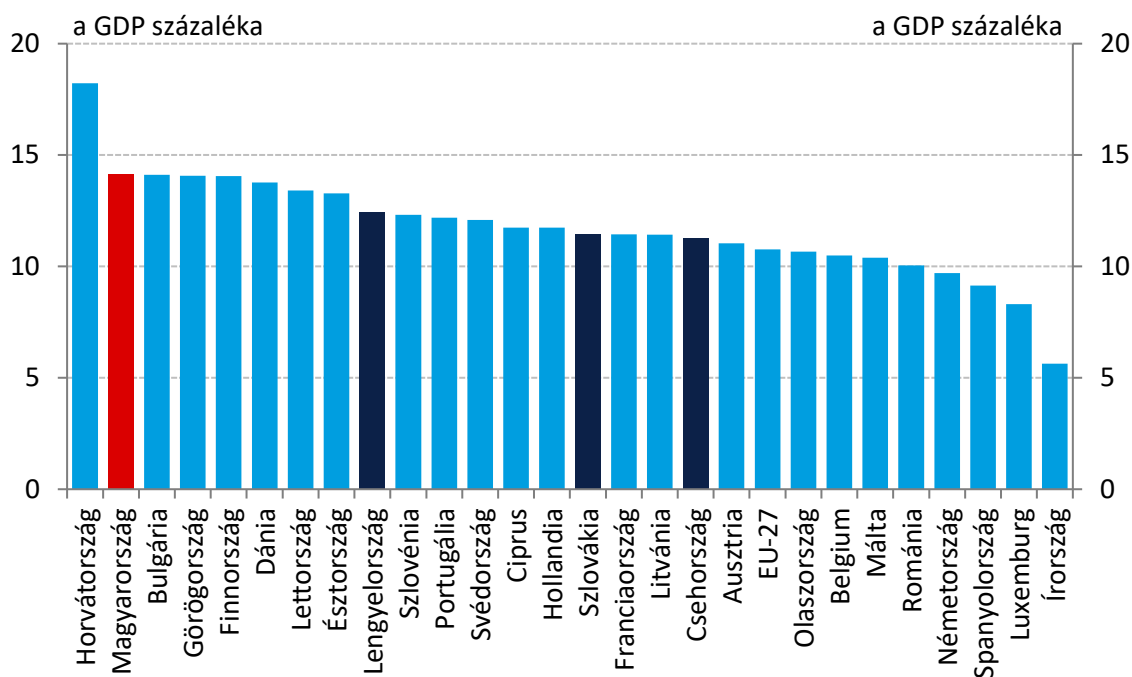
3. ábra: A bruttó áfabevételek éves növekedése és a változás féléves átlaga



Forrás: Magyar Államkincstár, MNB

A GDP-arányos forgalmiadó-bevétel 2020-ban Magyarországon a második legmagasabb volt az Európai Unióban, hazánkat mindössze Horvátország előzte meg (4. ábra). Az Európai Unióban átlagosan a GDP 10,8 százalékát adták a fogyasztási, forgalmi adók, míg az ilyen típusú hazai adóbevétel a GDP 14,1 százaléka volt 2020-ban. Az összes adó- és járulékbévételt tekintve az EU-ban a fogyasztási adók mindössze a befizetések alig több mint negyedét, 26,8 százalékát adták 2020-ban, míg a hazai adórendszerben ugyanezen adótípusok súlya csaknem 39 százalék volt, amely részarány előzetes becslésünk szerint az utóbbi két évben mintegy 40 százalékra tovább emelkedett. A fogyasztási adók hazai részesedésének és GDP-arányos értékének emelkedése úgy valósult meg, hogy eközben az összes adóbevétel GDP-hez viszonyított mértékét bemutató adócentralizáció 0,5 százalékponttal csökkent 2010 és 2020 között a munkát terhelő adók kulcsainak csökkentése miatt, miközben az EU egészében 2,3 százalékpontos emelkedés volt megfigyelhető.

4. ábra: A fogyasztási adók GDP-arányos mértéke az EU-ban (2020)



Forrás: Európai Bizottság

„Szerkesztett formában megjelent a Pénzcentrum.hu oldalon 2022. december 22-én.